

Nr 208.

Uppläst och godkänd hos Första kammaren den 31 maj 1911.
— — — — Andra kammaren den 31 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående åvägbringande af utredning rörande de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden.

(Första kammarens tillfälliga utskotts (nr 1) utlåtande nr 7).
(Andra kammarens tillfälliga utskotts (nr 1) utlåtande nr 14).

Till Konungen.

Inom Riksdagen har väckts förslag om åstadkommande af utredning rörande de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden.

Det torde vara oomtvistligt, att goda bostadsförhållanden äga den största betydelse för folkets fysiska och andliga hälsa.

Beträffande de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden här i landet kan det icke förnekas, att förbättring därutinnan under senare tider inträdt. I sådant afseende vill Riksdagen framhålla, att den allmänna höjningen af arbetsklassens lefnadsstandard, särskildt inom industrien och det större jordbruket, betingat ökade anspråk på bostädernas beskaffenhet, hvilka de arbetsgifvare, som upplåta bostäder åt sina arbetare, äfven mångenstädes tillmötesgått.

Vidkommande det säkerligen öfvervägande antalet mindre bemedlade, som själfva skaffa sig bostäder, hafva från det allmännas sida vidtagits en del åtgärder, i det *dels* möjligheten att bereda sig s. k. egna hem underlättats, *dels* ock, ehuru visserligen i mindre omfattning, arbetarbostäder uppförts af vissa stadskommuner.

Ej blott i Stockholm, utan äfven i åtskilliga andra städer har under senare åren gifvits erkännande åt bostadsfrågans vikt genom anordnandet

af bostadsinspektioner och bostadsundersökningar. I sammanhang härmed vill Riksdagen erinra, att, såvidt Riksdagen har sig bekant, någon mera omfattande undersökning angående bostadsförhållandena på den egentliga landsbygden icke ägt rum, men att den 1910 beslutade undersökningen angående landtarbetarnas lefnadsförhållanden jämväl lärer komma att i viss mån beröra deras bostadsförhållanden.

Nu gällande lagbestämmelser, som kunna hafva afseende å förevarande fråga och hvilka återfinnas i byggnadsstadgan för rikets städer och hälsovårdsstadgan för riket, äro i och för sig, enligt Riksdagens förmenande, för nutida förhållanden otillräckliga och torde äfven stundom af vederbörande myndigheter icke tillämpas med erforderlig energi.

Emellertid är frågan om dessa bestämmelsers omarbetning för närvarande å bane genom de uppdrag, som Eders Kungl. Maj:t gifvit särskilda kommittéer att verkställa revision af dels nämnda byggnadsstadga, dels ock hälsovårdsstadgan, och har den kommitté, som fått sig förstnämnda uppdrag anförtrodt, redan afgifvit förslag i ämnet, däri upptagits nya och skärpta föreskrifter i afseende å bostädernas beskaffenhet, såsom om sundt läge och en mot sundhetens fordringar svarande inredning för byggnad, som är afsedd till boningshus; om boningsrums isolering till skydd mot fuktighet eller kyla; om ökad minimihöjd för boningsrum samt om anordningar för erforderlig dager och luftväxling.

Oaktadt hvad sålunda åtgjorts för de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden, anser Riksdagen, att dessa i stort sedt äro otillfredsställande, och att ytterligare åtgärder för deras förbättrande erfordras från det allmännas sida.

De åtgärder, hvilka här åsyftas, äro sådana, som böra ankomma på de särskilda kommunerna och böra afse antagande af hälsovårdsordningar, anordnande af bostadsinspektion och bostadsförmedling m. m. dylikt.

För att dessa åtgärder må blifva lämpliga och effektiva är emellertid af nöden, att tillförlitlig utredning vinnes om rådande bostadsförhållanden såväl i städerna som på landsbygden, och på det att de bostadsundersökningar, som för sådant ändamål erfordras, skola blifva tillräckligt enhetliga och vägledande, torde ett ingripande från statens sida vara nödvändigt, men synas undersökningarna böra anordnas under samarbete med kommunerna samt verkställas i ej alltför stor omfattning med användande af den representativa metoden såväl med afseende å urvalet af kommuner som af bostäder inom hvarje kommun.

Den ifrågasatta undersökningen torde böra utföras med större nog-

grannhet å de platser, där de största missförhållandena förefinnas. Särskildt bör undersökningen riktas på storstäderna med deras inneboendesystem samt städernas och liknande samhällens bostadsförhållanden. Genom dessa samhällens ständigt fortgående utveckling uppstå bostadsbrist och högt uppdrifna hyror, som medföra, att de mindre bemedlade tvingas att packa sig tillsammans i små lägenheter. Vådorna häraf blifva så mycket större, som dessa personer vanligen få utföra sitt dagsarbete uti mer eller mindre osunda lokaler. På dessa platser är det ock i de flesta fall fråga om bostäder, som hyras af innehafvarne, och under sådana förhållanden böra vissa kraf från samhällets sida vara mera berättigade och genomförbara, än då det gäller med äganderätt innehafda bostäder.

Hvad landsorten beträffar, ställa sig förhållandena något annorlunda. Landsortens befolkning har merendels sitt arbete ute i friska luften, och trångboddheten är i allmänhet ej så stor där som i städerna. Äfven torde få beaktas, att en stor del af de mindre bemedlade å landsbygden bo i egna bostäder. Att för sådana bostäder uppställa särskilda kraf torde medföra stora svårigheter och böra ske med den allra största försiktighet och under strängt beaktande af landtbefolkningens, äfven den mera välbärgades, lefnadsvanor och behof. Hvad åter den del af landtbefolkningen, som ej bebor egna bostäder eller landtarbetarne angår, synes det, som om oförmälda undersökning rörande dessas lefnadsförhållanden skulle kunna, hvad deras bostäder beträffar, utföras på sådant sätt, att den kan tjäna som underlag för åtgärder i nu ifrågasatta riktning.

Slutligen anser sig Riksdagen böra framhålla, att de åtgärder, som på grund af undersökningen kunna komma att föreslås, måste vara noga afpassade efter de olika förhållanden, som råda inom landets skilda orter.

På grund af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta en undersökning af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden här i riket äfvensom, med stöd af den sålunda gjorda undersökningen, framlägga det förslag, hvartill den samma kan gifva anledning.

Stockholm den 31 maj 1911.

Med undersåtlig vördnad.